

عمل به قانون، جایگزین طرح‌های عوام‌پسندانه شود

نسرین هزاره مقدم

امسال آخرین باری است که دولت روحانی قرار است لایحه بودجه تنظیم کند و به مجلس بفرستد. ظاهر آ لایحه بودجه ۱۴۰۰ که مدت‌هاست تدوین آن در هیات دولت آغاز شده، قرار است پانزدهم آذرماه به مجلس فرستاده شود. سوال این است که آیا این بار دولت دوازدهم در تدوین لایحه بودجه به عنوان مهمترین سند تخصیص سالانه اعتبارات دولتی، جانب اقشار فرودست و کم‌درآمد از جمله کارگران شاغل و بازنشسته را خواهد داشت؟

شده، بازنشستگان کارگری تا ماه‌ها قبل از اجرای متناسب‌سازی در مردادماه از این کف حداقلی حقوق محروم ماندند. باین حساب، هم در تنظیم، تدوین و تصویب بودجه‌های سالانه، حقوق کارگران و بازنشستگان نادیده گرفته شد (که گناه آن، هم بر عهده دولت و هم بر عهده مجلس است) و هم در زمان اجرا الزامات پیش‌بینی شده به خوبی به اجرا در نیامد. اما امسال که آخرین سال دولت دوازدهم و همچنین آخرین سال از برنامه ششم توسعه است، کارگران و بازنشستگان توقع دارند دولت و مجلس در تنظیم و تصویب بودجه، بایدها و الزامات قانونی را در نظر بگیرند.

باین همه باید دانست که در شرایط فعلی، خواسته‌های کارگران شاغل و بازنشسته به خصوص بازنشستگان که سرنوشته بسیاری از مولفه‌های کلیدی معیشت آنها به بندهای بودجه سالانه گره خورده، چیست و چگونه می‌توان این مطالبات را دست‌به‌دستی کرد؟

پرداخت بدهی‌های دولت به تأمین اجتماعی

اولین مطالبه کارگران و بازنشستگان، بدهی دولت به تأمین اجتماعی و البته نحوه محاسبه و پرداخت این بدهی است. کارشناسان تأمین اجتماعی و فعالان صنفی بازنشستگان معتقدند میزان بدهی دولت به سازمان پیش از ۲۲۰ هزار میلیارد تومان است و این رقم تا پایان سال بدون تردید به ۳۴۰ هزار میلیارد تومان خواهد رسید. بازنشستگان توقع دارند این بدهی به صورت نقد یا قابلیت نقدشوندگی بالا به سازمان پرداخت شود و در نحوه محاسبه این بدهی، براساس الزامات قانونی عمل شده و بهره مرکب در نظر گرفته شود.

«تصرالله در یابیگی» رئیس هیات مدیره کانون بازنشستگان مازندران در این رابطه می‌گوید: دولت براساس بند الف ماده ۱۲ برنامه توسعه ششم مکلف شده در طول این برنامه، در قالب

بودجه‌های سنواتی نسبت به تسویه بدهی حساسی شده خود به تأمین اجتماعی اقدام کند. بنابراین دولت باید سالیانه حداقل ۱۰ درصد از بدهی پیشین خود به سازمان را تسویه کند و مطالبه جدیدی برای سازمان ایجاد نکند و همه تعهدات را در بودجه همان سال بپردازد اما متأسفانه دولت به این تعهدات پایبند نبوده است.

جداً از مساله پرداخت بدهی، نحوه محاسبه بدهی دولت به سازمان نیز یک چالش بزرگ است. به نظر می‌رسد دولت برخلاف الزامات قانونی و همچنین برخلاف رای اخیر دیوان عدالت باز هم قصد دارد در لایحه بودجه ۱۴۰۰ بدهی خود به سازمان را با بهره ساده محاسبه کند.

«علی دهقان کیا» رئیس کانون بازنشستگان تأمین اجتماعی تهران کبه نمایندگی از تشکل متبوع خود شکایت از دولت را در دیوان عدالت پیش برده و رای به نفع بازنشستگان گرفته، در ارتباط با تخطی دولت در تنظیم بودجه ۱۴۰۰ می‌گوید: دولت در بند و تبصره ۵ بودجه ۱۴۰۰ با ۱۳۰ هزار میلیارد بدهی غیر قانونی بدهی خود به سازمان را با بهره ساده محاسبه کرده و ما باین بند بودجه مخالفیم. در ماده ۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی آمده که مطالبات سازمان، صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌گرها از دولت باید بر مبنای ارزش واقعی روز و براساس نرخ اوراق مشارکت محاسبه و پرداخت شود. این قانون هنوز با اجرا و جاری است. چطور دولت براساس همین قانون، مدیریت سازمان را قبضه کرده و کل ساختار سازمان را به صورت دولتی اداره می‌کند اما وقتی پای مطالبات سازمان می‌آید، الزامات همین قانون را به رسمیت نمی‌شناسد؟ علاوه بر این سند، در بررسی قانون بودجه ۹۹، نمایندگان وقت مجلس مصوب کردند که بدهی‌های سازمان باید به نرخ روز محاسبه شود. علاوه بر این ماد در دیوان

عدالت رای به ابطال مصوبه شانزدهم اردیبهشت سال ۹۷ دولت گرفتیم که در آن، سود مرکب و برآورد ارزش روز از محاسبه بدهی حذف شده بود. حال نمی‌دانیم چرا به این همه الزام قانونی، باز دولت اصرار به قانون‌گریزی دارد و می‌خواهد بدهی را با بهره ساده محاسبه کند؟

دهقان کیا اضافه می‌کند: گویا دولتی هاد دیواری کوتاه‌تر از دیوار کارگران و بازنشستگان پیدا نکرده‌اند. تأمین اجتماعی ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار بازنشسته و مستمری‌بگیر و ۱۱ میلیون و ۵۰۰ هزار بیمه‌شده شاغل دارد. طبق آمار بیش از ۶۰ درصد بازنشستگان سازمان حداقل بگیر هستند. آیا سازمان است که دولت پول این گروه کم‌درآمد را بر دارد و جای دیگری هزینه کند؟

دهقان کیا اضافه می‌کند: گویا دولتی هاد دیواری کوتاه‌تر از دیوار کارگران و بازنشستگان پیدا نکرده‌اند. تأمین اجتماعی ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار بازنشسته و مستمری‌بگیر و ۱۱ میلیون و ۵۰۰ هزار بیمه‌شده شاغل دارد. طبق آمار بیش از ۶۰ درصد بازنشستگان سازمان حداقل بگیر هستند. آیا سازمان است که دولت پول این گروه کم‌درآمد را بر دارد و جای دیگری هزینه کند؟

تخصیص بودجه مجزا برای همسان‌سازی

گذشته از مساله بدهی‌های دولت، کارگران و بازنشستگان توقعات دیگری نیز از لایحه بودجه ۱۴۰۰ دارند؛ انتظاراتی که به تأمین معاش، مسکن، درمان و زندگی شایسته طبقه کارگر بازمی‌گردد از جمله تخصیص اعتبار مجزا قانون را به رسمیت نمی‌شناسد؟ علاوه بر این سند، در بررسی قانون بودجه ۹۹، نمایندگان وقت مجلس مصوب کردند که بدهی‌های سازمان باید به نرخ روز محاسبه شود. علاوه بر این ماد در دیوان

باید در لایحه بودجه ۱۴۰۰ برای بازنشستگان کارگری بودجه مجزایی برای همسان‌سازی اختصاص دهند. متأسفانه ما شاهد یک تبعیض آشکار در جامعه هستیم. یک بازنشسته که ۳۰ سال در یک کارخانه کار کرده، امروز ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان یا نهایتاً سه میلیون تومان نمی‌تواند زندگی را بگذراند. دولت از بودجه بیت‌المال برای بازنشستگان کشوری و لشگری، همسان‌سازی را انجام داده اما برای تأمین اجتماعی هیچ کاری نکرده است. همسان‌سازی بازنشستگان کارگری را با ردیون دولت که آن هم فقط سهم کارخانجات ورشکسته بوده، انجام دادند در حالی که برای سایر صندوق‌ها، پول نقد بابت اجرای همسان‌سازی دادند. دولت باید در لایحه بودجه ۱۴۰۰ حقوق قانونی کارگران و بازنشستگان را در نظر بگیرد.

افزایش سهم اشتغال و عمران

مساله بعدی، بحث «ایجاد اشتغال» و اشتغال‌زایی است. دولت باید در لایحه بودجه ۱۴۰۰ سهم کافی برای ایجاد اشتغال نیروی کار در نظر بگیرد. اگر قرار باشد بخش عمده‌ای از بودجه سالانه صرف پرداخت‌ها و هزینه‌های جاری دولت شود، دیگر اعتباری برای سازندگی و ایجاد اشتغال باقی نمی‌ماند. در یابیگی در این رابطه می‌گوید: باید ۷۰ درصد بودجه، سهم عمران و ۳۰ درصد بودجه جاری باشد و ولی برعکس است. دولت، بیشتر بودجه را صرف خود و در بر مجموعه‌هایش می‌کند. همواره در پرداخت‌های هنگفت به نهادهای بنیادها و مدیران دولتی وجود دارد که این پول در این شرایط تحریم، می‌تواند صرف سازندگی و ایجاد اشتغال برای جوانان بیکار کشور شود.

لزوم توجه جدی به بیمه بیکاری بودجه

بحث «بیمه بیکاری» و حمایت دولت از صندوق بیکاری مهم و برجسته بود اما بامدن کرونا و بیکاری حدود یک میلیون نفر از کارگران شاغل کشور، این بحث اهمیت بیشتری نسبت به همیشه پیدا کرده است. رئیس کانون بازنشستگان کارگری مازندران در این رابطه می‌گوید: تعدیل‌ها، خصوصی‌سازی‌های گسترده و بی‌ثبات کاری، نرخ‌های جمع به بیمه بیکاری را در سالیان اخیر افزایش داده و کرونا هم مزید بر علت شده است. بیمه بیکاری حق مسلم هر کارگری است که ناخواسته و غیرارادی بیکار می‌شوند اما دولت برخلاف الزامات قانون اساسی از جمله اصل ۲۹ که بیمه بیکاری را حق شهروندی می‌داند، برای رفع مشکلات این گروه از کارگران اقدام در خوری صورت نداده است. به نظر می‌رسد با افزایش نرخ بیکاری، دولت باید در لایحه بودجه درصدی را برای بیمه بیکاری و مقرری بیکاری کارگران در نظر بگیرد که این سهم دولت به سه درصد حق

دهقان کیا: نمایندگان که با شعار حمایت از مظلومان و فرودستان آمده‌اند، لازم نیست از جیب فقرا صرف فقرا کنند یا سراغ طرح‌های پوپولیستی بروند. در تخصیص اعتبارات سالانه، حق کارگران و بازنشستگان را بپردازند

بیمه بیکاری که خود کارگران به حساب تأمین اجتماعی واریز می‌کنند، افزوده شود. الان بسیاری از کارگران ماه‌هاست در صف بیمه بیکاری منتظر ایستاده‌اند اما نمی‌توانند مقرری بگیرند. تأمین اجتماعی هم توان پرداخت ندارد، پس دولت باید بودجه جداگانه برای بیمه بیکاری لحاظ کند. این مساله در قانون اساسی نیز الزام شده است.

در یابیگی اضافه می‌کند: کارگرانی را می‌شناسم که شش ماه است بیکار شده‌اند و نتوانسته‌اند مقرری بیکاری بگیرند. اینها دیگر پول نان خالی هم ندارند. چوب خط نان نسبی اینها در نانواهای پر شده و بهشان نان قرضی هم نمی‌دهند.

درمان رایگان و تأمین مسکن شایسته

درمان کارگران و بازنشستگان، معضل دیگری است. وقتی اصل قانون اساسی و قانون الزام تأمین اجتماعی تأکید دارد که صفر تا صد هزینه‌های درمان بیمه‌شدگان سازمان باید رایگان باشد، چرا کارگران و بازنشستگان مجبور هستند بخش عمده‌ای از هزینه‌های درمان را از جیب بپردازند؟

در یابیگی در ارتباط با الزام به درمان رایگان و وظایف دولت می‌گوید: دولت باید عددی را در لایحه بودجه برای تأمین درمان بازنشستگان و کارگران در نظر بگیرد. براساس قانون، باید «سرنه در مسکن» کارگران و بازنشستگان را بپردازد، پرداختی که ۴۰ سال است دولت از زیر بار آن فرار کرده است.

مساله بعدی، تأمین مسکن کارگری است که به اعتقاد در یابیگی، دولت باید در لایحه بودجه ۱۴۰۰، بودجه‌ای برای تأمین مسکن کارگران در نظر بگیرد. باین حال، سهم نمایندگان مجلس در تدوین بودجه بسیار زیاد است. دهقان کیا خطاب به مجلسی‌ها می‌گوید: نمایندگان که با شعار حمایت از مظلومان و فرودستان آمده‌اند، در بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۰ نشان بدهند که چقدر به این شعار پایبندی دارند. لازم نیست از جیب فقرا صرف فقرا کنند یا سراغ طرح‌های پوپولیستی یا ارائه پرونده در تخصیص اعتبارات سالانه، حق کارگران و بازنشستگان را به آنها بپردازند.

افزایش ۵۲ درصدی حقوق مستمری‌بگیران روستایی و عشایر

همزمان با اجرایی شدن طرح همسان‌سازی مستمری‌ها در صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر، حقوق این اقشار ۵۲ درصد افزایش یافت. مدیر عامل صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر در ارتباط با همسان‌سازی مستمری تحت پوشش این صندوق گفت: با عملیاتی شدن این طرح و نیز افزایش سالیانه مستمری‌ها، به‌طور میانگین ۵۲ درصد به حقوق مستمری‌بگیران صندوق بیمه اجتماعی افزوده شده است. علی‌شیر کانی افزود: بر مبنای همسان‌سازی اجرایی شده در صندوق، از این پس افرادی که در سطح درآمدی یکسان انتخابی خود طی سالیان متناوب مستمری‌بگیر شده‌اند، حقوقی معادل افرادی که امسال مستمری‌بگیر شده‌اند دریافت می‌کنند. وی تأکید کرد: مابه‌التفاوت مستمری بازنشستگان صندوق بیمه اجتماعی از ابتدای سال محاسبه و پرداخت خواهد شد. به گفته شیر کانی، افرادی که در سنوات دور در صندوق مستمری‌بگیر شده‌اند، شاهد افزایش قابل توجهی در دریافتی‌های خود شده‌اند و افسردگی که در سال‌های اخیر بازنشسته شده‌اند، میزان افزایش مستمری کمتری خواهند داشت.

مدیر عامل تأمین اجتماعی گفت: اصلاح قانون متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان شاغل در مشاغل سخت‌بافت در هیات امنای چند روز آینده اجرایی می‌شود. به گزارش خبرگزاری مهر، مصطفی سالاری گفت: پیشنه‌های را برای اصلاح این قانون برای بازنشستگانی که مشاغل سخت‌وزیان آور مشغول به کار بودند با نظر کانون‌های بازنشستگان سراسر کشور تنظیم کردیم که مورد موافقت هیات مدیره قرار گرفت و پس از آن به هیات‌امنا سالاری شد. وی گفت: با موافقت هیات امنای تأمین اجتماعی طی چند روز آینده مصوبه به دست ما می‌رسد و آن را برای بازنشستگان اجرایی خواهیم کرد طوری که حقوق این افراد از این پس براساس اصلاحیه جدید اعمال می‌شود. مدیر عامل تأمین اجتماعی ادامه گفت: از خردادماه که بخش قابل توجهی از خدمات تأمین اجتماعی مانند تمدید دفترچه بیمه به صورت غیر حضوری شد تا امروز ۵۰ میلیون پار مراجعه به شعب و کارگزارهای کاهش پیدا کرده است. وی افزود: با اجرایی شدن هفت طرح به ۳۰۷۰ که از چند هفته گذشته اجرایی شدند نزدیک به ۱۰ میلیون مراجعه به شعب کاهش پیدا کرد و با اجرای طرح امروز تعداد مراجعین ۱۲ میلیون کاهش پیدا خواهد کرد.

متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان مشاغل سخت، اصلاح می‌شود

مدیر عامل تأمین اجتماعی گفت: اصلاح قانون متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان شاغل در مشاغل سخت‌بافت در هیات امنای چند روز آینده اجرایی می‌شود. به گزارش خبرگزاری مهر، مصطفی سالاری گفت: پیشنه‌های را برای اصلاح این قانون برای بازنشستگانی که مشاغل سخت‌وزیان آور مشغول به کار بودند با نظر کانون‌های بازنشستگان سراسر کشور تنظیم کردیم که مورد موافقت هیات مدیره قرار گرفت و پس از آن به هیات‌امنا سالاری شد. وی گفت: با موافقت هیات امنای تأمین اجتماعی طی چند روز آینده مصوبه به دست ما می‌رسد و آن را برای بازنشستگان اجرایی خواهیم کرد طوری که حقوق این افراد از این پس براساس اصلاحیه جدید اعمال می‌شود. مدیر عامل تأمین اجتماعی ادامه گفت: از خردادماه که بخش قابل توجهی از خدمات تأمین اجتماعی مانند تمدید دفترچه بیمه به صورت غیر حضوری شد تا امروز ۵۰ میلیون پار مراجعه به شعب و کارگزارهای کاهش پیدا کرده است. وی افزود: با اجرایی شدن هفت طرح به ۳۰۷۰ که از چند هفته گذشته اجرایی شدند نزدیک به ۱۰ میلیون مراجعه به شعب کاهش پیدا کرد و با اجرای طرح امروز تعداد مراجعین ۱۲ میلیون کاهش پیدا خواهد کرد.

۱۲۹ هزار بازنشسته واحد دریافت وام ضروری شدند

مدیر کل فرهنگی و اجتماعی صندوق بازنشستگی کشوری از مشخص شدن نتایج ثبت‌نام اینترنتی وام ضروری ۱۰ میلیون تومانی این صندوق خبر داد و گفت: ۱۲۹ هزار و ۷۵۰ نفر واجد شرایط دریافت این تسهیلات شدند. به گزارش صندوق بازنشستگی کشوری، محمود مرتضایی افزود: نتایج مرحله نخست ثبت‌نام وام ضروری که ۳۰۰۰۰ آبان مهلت ثبت‌نام آنلاین آن به اتمام رسیده بود، مشخص شده است. وی با بیان اینکه نتایج و اسامی واجدان شرایط از ۱۰ آذرماه در سایت اصلی صندوق بازنشستگی قابل مشاهده است، گفت: اسامی واجدین شرایط در سایت صندوق قرار گرفته و افراد می‌توانند با شماره دفتر کل بازنشستگی، کد ملی و شماره حساب بانک صادرات که از آن حقوق بازنشستگی دریافت می‌کنند، نتایج اعلامی را مشاهده کنند.

مرگ نگهبان کارخانه بر اثر گاز گرفتگی

یکشنبه شب (نهم آذر ماه) یک کارگر ۲۲ ساله نگهبان شاغل در یکی از کارخانه‌های شهرک صنعتی نجف‌آباد اصفهان، هنگام استراحت، بر اثر انتشار گاز سمی در داخل اتاق نگهبانی جان خود را از دست داد. به گزارش ایبنا، «محمدحسین بابا کلاتی» فرمانده انتظامی شهرستان نجف‌آباد در این باره گفت: این فرد که در یک اتاق در بسته در یکی از کارخانه‌های شهرک صنعتی شهرستان مشغول نگهبانی بود بر اثر نفوذ گاز منواکسید کربن جان خود را از دست داد.

ساعت کار با اشتغال در شغل دوم بوده در حالی که شاغلان یک‌شغله عمدتاً در طول هفته ۵۰ ساعت و بیشتر فعالیت کرده‌اند. برخلاف آنچه تصور می‌شود که شاغلان بخش‌های مختلف اقتصادی برای جبران هزینه‌های زندگی و تأمین کسر درآمد به مشاغل حمل و نقل زمینی و مسافر کشی روی می‌آورند، در سال ۱۳۹۸ تنها ۲۲ درصد شاغلان دوشغله، در بخش حمل و نقل زمینی به عنوان شغل دوم فعالیت کرده‌اند و ۶۸ درصد آنها کشاورزی را به عنوان شغل دومشان انتخاب کرده‌اند.

۶۸ درصد چندشغله‌ها، کشاورزی را به عنوان شغل دوم انتخاب کرده‌اند

عمدتاً در آنها اشتغال داشته‌اند. گزارش مرکز آمار وزارت کار حاکی از آن است که طی سال‌های مذکور، بیشترین سهم در میان شاغلان باسواد دوشغله و چندشغله به فارغ‌التحصیلان یار حال تحصیلات مقاطع دکتری تخصصی یا فوق تخصصی تعلق دارد. شاغلان دارای تحصیلات دکتری عمدتاً به واسطه مهارت و تحصیلات خود بیشتر امکان یافتن شغل را داشته و کارفرمایان نیز متقاضی این شاغلان هستند و این افراد برای بهره‌مندی بیشتر از تحصیلات خود تمایل به دوشغله و چندشغله شدن نشان می‌دهند ولی شاغلان با تحصیلات ابتدایی به دلیل اشتغال در مشاغل ساده‌تر که درآمد کمتری دارد، بیشتر به دوشغله و چندشغل روی می‌آورند.

ساعات کار هفتگی شاغلان دوشغله و چندشغله نیز حاکی از آن است که عمدتاً ۲۲ ساعت و کمتر در شغل اول خود مشغول کار بوده‌اند که این امر به دلیل جبران کسر درآمد از طریق افزایش

چندشغله در گروه سنی ۴۰ تا ۴۴ ساله بیشتر دیده شده است. سال گذشته مردان در دهه سنی ۴۰ تا ۴۴ ساله از سهم بیشتری در میان شاغلان مرد دوشغله و بیشتر بر خوردار بودند در حالی که در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ این سهم در مردان ۴۵ تا ۴۹ ساله بیشتر بوده است. همچنین در حالی که در سال ۱۳۹۷ سهم زنان ۴۰ تا ۴۴ ساله از شاغلان دوشغله و چندشغله بیشتر بوده آمارها نشان می‌دهد که در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۸ میل به داشتن شغل دوم و بیشتر در گروه سنی زنان ۳۹ تا ۴۹ ساله بیشتر بوده و سهم بیشتری از شاغلان مذکور به این گروه سنی تعلق داشته است. به نظر می‌رسد که تمایل یابان به داشتن شغل دوم در سنین پایین‌تر در حال افزایش است.

نکته دیگر اینکه طی سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ شاغلان بیسواد ۱۵ سال به بالا تمایل بیشتری به داشتن چندشغل داشتند که این اتفاق به دلیل وجود مشاغلی بوده که افراد بیسواد

برخلاف آنچه به نظر می‌رسد بیشتر شاغلان برای تأمین معاش و جبران هزینه‌های زندگی خود به مسافر کشی روی می‌آورند، گزارش‌ها نشان می‌دهد که سال گذشته در صد بسیار کمی از افراد دوشغله در این بخش به عنوان شغل دوم فعالیت داشتند.

به گزارش ایسنا، مرکز آمار و اطلاعات راهبردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در گزارشی به بررسی توزیع سنی شاغلان دوشغله و بیشتر در فاصله سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ پرداخته که براساس آن، طی سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ گروه سنی ۳۰ تا ۳۴ سال بیشتر سهم شاغلان تک‌شغله را به خود اختصاص داده‌اند در حالی که سال گذشته این سهم متعلق به ۳۹ تا ۴۵ ساله‌ها بوده است. به‌رغم آنکه در سال ۱۳۹۶ گروه سنی ۳۹ تا ۴۵ سال بیشتر سهم شاغلان دوشغله و چندشغله را به خود اختصاص داده‌اند، در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ پدیده شاغلان دوشغله و